

MEDICAL UNIVERSITY SOFIA, DEPARTMENT OF PSYCHIATRY

Georgi Onchev MD, PhD, Professor in Psychiatry

St G. Sofiisky str. 1, 1431 Sofia, BULGARIA; ph/f: (3592) 9230680, email: georgi.onchev@gmail.com

СТАНОВИЩЕ

на проф. д-р Георги Ончев, д.м., член на научно жури в конкурс за академична длъжност „доцент” по специалност „психиатрия” (област 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина) съгласно Заповед № Р-109-387/26.06.2018 г. от Ректора на Медицински Университет (МУ) – Варна

Относно: научно-изследователската и преподавателската дейност на д-р Райна Нончева Мандова, д.м., във връзка с участието ѝ в конкурс за академична длъжност „доцент” по специалността „психиатрия” за нуждите на Факултета „Фармация”, Катедрата „Фармакология, токсикология и фармакотерапия”, на МУ – Варна съгласно публикувана обява във в. „Държавен вестник”, бр. 36 от 27.04.2018 г.

В обявения конкурс кандидатурата на д-р Райна Мандова е единствена. Представените от кандидата материали отговарят процедурно на изискванията на Закона за развитието на академичния състав на Република България и на Правилника за развитието на академичния състав на МУ – Варна.

Научно-изследователска дейност

Научно-изследователската дейност на д-р Мандова, отразена в представените публикации, е посветена на разнообразните прояви на афективната патология: от ярките болестни синдроми в двата края на афективния спектър (които са по-скоро изключение), през различни по интензивност и по степен на смесеност междинни състояния (които са по-скоро правило), до подпраговите симптоми и темпераментовите вариации. Може би най-обобщаваща ѝ характеристика е тематичната всеобхватност, която разглежда патологията на емоциите не в

изкуствено изолирани диагностични категории, а в континуум от тежките синдроми до нормата и от типичните картини до границите с други патологии. Заглавието на монографията „Границите на афективността” алегорично отразява тематичния обхват и предизвикателството на „сондирането” извън сигурните граници на познатите диагностични конструкти. Основният метод е дескриптивно-феноменологичният анализ.

Различните тематични направления отразяват различните лица на нарушенията на настроението и различни аспекти на справянето с тях в клиничната практика. Направен е исторически преглед и критичен анализ на съвременното състояние на проблемите в тази област с полемичен фокус върху това доколко диагностичните критерии отразяват клиничната реалност и върху класическата дилема дименсия или категория. Прецизно са разграничени униполярната и биполярната депресия и е проследена динамиката на депресивните симптоми с акцент върху подпраговите им прояви – основен принос от дисертационния труд и свързаните с него публикации. Траекторията на подпраговите симптоми в болестен епизод и в ремисия е различна при униполярна и биполярна депресия, като при униполярната те са по-устойчиви в ремисия и имат връзка с анхедонията и тревожността (и чрез нея с невротичния личностов профил), докато при биполярната депресия резидуалната симптоматика е по-рядка в ремисия, а екстраверсията е свързана с по-добри шансове за пълноценност на ремисията.

Задълбоченото описание на мания, хипомания и хипертимия и разграничаването им е придружено с предложения за обогатяване на диагностичните критерии за тях. Определени са подпраговите биполярни характеристики и е направена диференциална диагноза с чертите на гранично личностово разстройство. Това е една от най-трудните области в психиатрията, изискваща висока клинична компетентност и зрялост – зоната на преплитане и взаимодействие между личностова структура (и нейния биологичен компонент темперамента като основен медиатор в това взаимодействие), синдром и субсиндромни прояви. Аргументира се, че фенотипното разнообразие в синдромната картина отразява индивидуално личностово разнообразие и е основание за личностово центрирана диагноза и лечебен подход.

Много детайлно са анализирани смесените епизоди и различните нива на смесеност според съотношението между прояви от различните

полюси на афективността и значението им за хода и лечението, като по-специално е разработен въпроса за диагностиката и лечението на смесената депресия. Представено е собствено проучване върху стигмата при пациенти с биполярно афективно разстройство, както и задълбочен психологичен анализ на инсайта при биполярни пациенти. Анализирани са класическата меланхолия и анхедонията и са представени препоръки за лечението на афективните епизоди с акцент върху трудните и смесените състояния.

Особена клинична плътност и нюансировка предлагат описанията на конкретни клинични случаи с детайлен анализ на състоянието, широка диференциална диагноза и алгоритъм за диагностично и терапевтично поведение. Те са пример за клиничен реализъм при сложни и невинаги ясни лични истории и картини на боледуване, с отчитане на придружаващите темпераментови характеристики и фини щрихи от клиничната картина и със смело излагане на проблемните аспекти и неотговорените въпроси.

Стилът на публикациите се характеризира с прецизна терминология, добро познаване на литературата, балансираност и добър език. Работите с дидактична насоченост са ясни и информативни, а феноменологичните анализи и описанията на клинични случаи са образци на добър клиничен разказ, лишен от сухата шаблонност на някои „академични“ текстове. В изследователската дейност на д-р Мандова личи интегративен подход към феномените – клиничен анализ на синдрома в контекста на средата и комплексен терапевтичен подход. Тази дейност не е кабинетно занимание, а е пряко свързана с клиничната реалност и практически я отразява. Друга характеристика на текстовете е подчертаната критичност с пречупване на обсъжданите тези през личната гледна точка и смело формулиране на собствени хипотези.

Общият брой на научните публикации е 28, от които 3 са глави в учебници и сборници, 1 – дисертационен труд, 1 – самостоятелна монография и 23 – статии в специализирани издания, като 23 са на български и 5 – на английски език. Д-р Мандова е първи или единствен автор на 19 от публикациите и пореден (втори) съавтор при останалите 9. Някои от статиите (напр. публ. нр. 10, 13, 24, 25) отговарят по-скоро на критериите за обзор, но това не променя съществено оригиналния им характер с присъщата на автора свобода и широта на анализите и интерпретациите. Тези показатели отговарят на изискуемите

количествени критерии за академично звание „доцент” съгласно Правилника на МУ – Варна.

Научна активност

Представени са и 15 научни съобщения на български и международни конгреси и конференции, сред които изпъкват нр. 1 и 6 с атрактивен находчив стил на презентиране, а съобщение нр. 6 е отличено с награда за най-добър постер на международен средиземноморски форум по психофармакология.

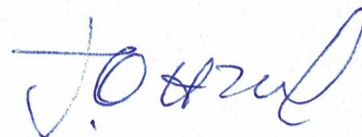
Учебно-преподавателска дейност

Учебната натовареност на кандидата е от 240 до 372 учебни часа годишно и обхваща преподаване на студенти по медицина и по дентална медицина, както и на медицински сестри и акушерки, на български и на английски език в МУ – Варна. Д-р Мандова е търсен преподавател с добри комуникативни умения и е автор на работи с дидактична ориентация (като публ. нр. 2, 4). Богатият предходен опит в обучение на мениджъри и представители от фармацевтичната индустрия в умения за общуване, справяне с кризи и екипност, както и допълнителните квалификации в психотерапевтични методи са принос към преподавателските качества – за предмети като психиатрия и медицинска психология.

Заключение

Изложеното убедително показва, че научно-изследователската и преподавателската дейност на кандидата отговарят на критериите за придобиване на академична длъжност „доцент” според Правилника за развитието на академичния състав на МУ – Варна. Това дава основание за категорично **положително становище** за присъждане на академичната длъжност „доцент” на д-р Райна Мандова, д.м.

проф. д-р Героги Ончев, дм

10/08/2018г.